

Document de síntesi i conclusions de la jornada del 2 de desembre del 2014

La Catalunya industrial: visió i aportacions des del Vallès Occidental

Vallès Occidental, desembre 2014

Elaborat per:

Organitza:

Amb el suport de:

1. Síntesi i conclusions de la jornada

- La indústria, en general, i la manufactura, en particular, són identificades sense cap mena de dubte com el motor econòmic principal per sortir de la crisi (tot i que certs indicadors econòmics encara mostrin resultats adversos).
- La política industrial que proposa Europa, en el marc del Programa RIS3, està sent desplegada a Catalunya amb una visió sectorial i molt ambiciosa, però malauradament sense una translació territorial (espacial) massa tangible.
- El territori industrial es pot descriure com que “hi ha un excés d’oferta insuficient”: dignificar i prioritzar són claus per adaptar-la.
- Manca una visió integral i supramunicipal del territori per fer front a la legislació ambiental i superar la igualtat de tractament (especificitat i rellevància de les funcions socials del sòl).
- A nivell de gestió cal superar el buit jurídic per promoure les entitats de conservació i adreçar el supòsit de doble imposició que les alternatives plantegen.
- El potencial del Vallès és una realitat compartida i reconeguda per tots els agents: públics, privats i acadèmics.

El Vallès és un territori que ha passat de l’especialització a la diversificació, de les empreses locals a la coexistència d’un teixit mixt de multinacionals i locals i de mides diverses.

Factors interns de creixement (endògens):

- Infraestructures
- Cooperació institucional
- Simplificació administrativa
- Organització flexible de la producció – usos permesos
- Difusió de la innovació i coneixement
- Canvi d’escala de la planificació
- El desenvolupament urbà

Factors externs de creixement (exhògens):

- Vallès integrat
- Fiscalitat
- Cost energètic
- Polítiques laborals
- Llei òmnibus (de simplificació)
- Inversió en innovació aplicada (per part de l’administració)
- Model educatiu

Aportar la visió territorial és una oportunitat que tenen els territoris (els municipis de manera col·laborativa) de completar la política industrial de la Generalitat (en el marc del RIS3).

2. Orientació de línies d'actuació comarcals

Són moltes les experiències i línies d'actuacions que s'han desenvolupat amb les millors de les intencions, tanmateix, donat l'escenari de manca de recursos públics i de contenció en general seria molt oportú considerar les actuacions amb la mateixa filosofia que es planteja el programa europeu RIS3:

1. Prioritzar – no tot el territori és homogeni.
2. Reforçar els avantatges competitiu – atenent a la diversitat del territori.
3. Massa crítica de recursos i talent – promoure esforços compartits.
4. Lideratge col·laboratiu (públic-privat) – donant resposta a la demanda real.

Tenint presents els factors interns de creixement que es van comentar al llarg de la jornada en les diferents intervencions i que són sobre els quals, des de la comarca, podem realment aportar un valor diferencial, s'aproximen les següents línies de treball a desenvolupar des de l'àmbit i institucions comarcals:

a) Com a gestor de coneixement del territori productiu del Vallès

A partir de tres vectors:

- *En relació a la recollida i difusió d'informació i coneixement vers l'estat, característiques i situació dels polígons industrials.* Per exemple, amb la valoració i millora del portal de polígons i empreses actual.
- *En relació a les administracions municipals i a les empreses.* Per exemple, en desenvolupar i fomentar experiències que mostrin com l'associacionisme i la cooperació interinstitucional (públic – privat) pot donar bons resultats, organitzant visites i xerrades amb els responsables de les bones pràctiques per fer divulgació i aportar idees i suport a altres que puguin estar començant.
- *En relació a problemàtiques recurrents de l'energia i telecomunicacions als polígons.* Per exemple, impulsant mesures alternatives per donar resposta a demandes d'empreses que tenen necessitats no cobertes.

b) Reivindicar la necessitat d'una visió supramunicipal de la política i els polígons industrials

En aquest sentit, i com exemples, es poden liderar o iniciar debats en el marc de:

- *Certificacions de qualitat pels polígons industrials.* per incentivar la rehabilitació, la conservació i la adequació dels espais industrials.
- *Vers un Pla Director Urbanístic industrial del Vallès:* promoure una reflexió sobre tots els "barris industrials" (polígons industrials) del Vallès, aglutinant la feina que des de diferents iniciatives (Fem Vallès, B-30, CiT, etc.) s'està duent a terme.

c) Fer divulgació i difusió de l'activitat industrial i dels valors positius associats a la indústria per a la societat i el territori

Contribuir a donar a conèixer la realitat industrial del Vallès pel gran públic, complementant l'enfocament històric de la indústria tradicional, per posar el focus i l'accent en la indústria del segle XXI. Per exemple, organitzant visites, xerrades i exposicions d'empreses per a instituts, cicles formatius o simplement grups de persones interessades.

3. La jornada

El passat 2 de Desembre de 2014, Copevo, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Terrassa, va organitzar una jornada de reflexió i debat enfocada a fer sentir la veu de la comarca, posar en comú totes les iniciatives existents envers la indústria i els polígons d'activitat econòmica (PAEs) i donar-les a conèixer tant als agents públics com privats a escala de Catalunya.

En aquest sentit els objectius que es van marcar a la Jornada són:

- Aportar el punt de vista d'empreses i d'institucions que doni valor a la concreció de les polítiques públiques sectorials que s'estan dissenyant a favor de la indústria.
- Explorar noves formes d'intervenir als espais industrials per tal de fer-los més competitius i adequats a les necessitats de les empreses localitzades.
- Mostrar la força de la col·laboració i l'associacionisme entre diferents agents (empresa, administració, centres de coneixement) com a mecanisme d'innovació i increment de la competitivitat.

La Jornada es va estructurar en una introducció institucional i 3 sessions o blocs temàtics. Van obrir la Jornada el Director General de Indústria de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Antoni Grau, el Vicepresident de la Diputació de Barcelona, el Sr. Ferran Civil, i el President Delegat de Copevo i tinent d'Alcalde de l'Àrea de Promoció Econòmica i Innovació de Terrassa, el Sr. Amadeu Aguado.

Les sessions van tractar les temàtiques següents:

Sessió 1: De l'estratègia industrial de país a la plasmació territorial: com i què?

Es va fer sentir la veu del territori, sobre els factors interns i externs que poden tenir efectes multiplicadors positius en el desenvolupament del contingut del document "la Catalunya industrial: un objectiu compartit":

Com traslladar el pla i els seus objectius al territori? Quines són les prioritats per a la comarca?

Sessió 2: Els polígons industrials: status quo i perspectives de futur

Més enllà de la diagnosi sobre l'estat dels polígons industrials, es plantejaven els elements del debat sobre la manera d'influir i/o generar un marc normatiu que faci més fàcil la seva gestió, que contribueixi a millorar la seva competitivitat, ajudant a les empreses que hi són instal·lades i fent-los atractius per a les noves que han de venir.

És possible fixar i garantir uns estàndards? Com es pot intervenir en els polígons ja existents? De la conservació a l'associacionisme, es pot parlar d'obligació?

Sessió 3: La cooperació com motor de creixement i competitivitat: casos pràctics

Es van donar a conèixer experiències de col·laboració reeixides - d'iniciativa privada, pública i públic-privat - que mostraven el valor de l'associacionisme i la cooperació en l'increment de la competitivitat dels polígons i per a les empreses ubicades.

4. Principals reflexions i conclusions per sessions

La sessió inaugural va comptar amb tres representants de les diferents escales territorials de Catalunya que aportava una visió de conjunt als continguts de les seves intervencions.

El Sr. Grau, Director General d'Indústria de la Generalitat de Catalunya, va obrir la Jornada reivindicant el caràcter industrial de Catalunya i la voluntat per part del govern de mantenir-ho i reforçar-ho.

En aquest sentit va presentar el Pla que des de la Generalitat s'està impulsant i que té dos trets fonamentals i diferenciadors de les polítiques anteriors:

1. Un pla que posa l'accent en la sectorialització.
2. Un pla que compta amb un alt nivell de complicitat i implicació per part de les empreses.

Va emmarcar el Pla, "*La Catalunya industrial: un objectiu compartit*", en el discurs pro-manufactura que la Unió Europea està impulsant (RIS3) i que aposta per focalitzar els ajusts i les polítiques en sectors d'especialització ja presents en els territoris.

El Pla identifica 7 àmbits d'especialització: alimentació; químic, energia i recursos; sistemes industrials; indústries del disseny; indústries de la mobilitat sostenible; indústries de la salut i ciències de la vida, i indústries culturals i basades en l'experiència. S'organitzen a partir del Consell Català d'empreses, com a òrgan de governança entre govern i empreses, estructurats en *Comitès d'Impuls* conformats per 15 membres, amb majoria de presència del sector privat, de les empreses del sector. Un dels principals objectius és potenciar la innovació industrial de les empreses, posant-les en relació amb els centres tecnològics presents al territori i que poden satisfer les necessitats de les empreses, atenent a la composició del teixit empresarial català on són majoria les pimes i mitjanes empreses.

El Sr. Civil, Vicepresident de la Diputació de Barcelona, va reclamar la necessitat de vincular una visió industrial estratègica a una visió territorial estratègica, reivindicant els PAEs com els millors emplaçaments on desenvolupar les activitats empresarials. Va reclamar una major atenció per a aquests espais que han estat sistemàticament ignorants en el passat i que el moment actual suposa una oportunitat per plantejar les qüestions següents: infraestructures (energia, telecomunicacions i accessibilitat), flexibilització d'usos permesos, continuïtat de la trama urbana, governança dels polígons i fins i tot va introduir una qüestió tant sensible com la necessitat de plantejar l'enderrocament de PAEs en desús o sense potencial.

Tancant aquesta primera taula, **el Sr. Aguado, President Delegat de Copevo i tinent d'Alcalde de l'Àrea de Promoció Econòmica i Innovació de Terrassa**, va reivindicar el paper que les administracions locals tenen en aquesta nova política de reconeixement del paper de la indústria a l'economia i la seva presència en el territori. Va apuntar la necessitat d'un Pla energètic territorial i de lluitar contra les deslocalitzacions, no només per la pèrdua de llocs de treball que suposen, sinó també per la pèrdua de coneixement que comporten per a la societat i pel territori.

La primera sessió comptava amb dues veus, la de la Generalitat entrant a aprofundir sobre el Pla industrial impulsat des de la Secretaria i la del territori del Vallès, des de l'acadèmia i des de l'empresa.

El Sr. Hernández, Responsable de desenvolupament empresarial de la Direcció General d'Indústria, va començar la seva presentació posant xifres al sector industrial de Catalunya:

- L'ocupació industrial representa més de 0,5 milions de treballadors.
- La contribució de la indústria al PIB representa prop del 19%
- El 64% de la despesa que es fa en innovació té lloc a la indústria.

Si bé ha perdut dinamisme (expressat en el Valor Afegit Brut) des de fa anys, el canvi de tendència permet ser optimista tenint en compte l'ajust que han hagut d'afrontar les empreses industrials durant aquest període de crisi.

Va presentar els grans trets del programa europeu RIS3, nova política de cohesió de la UE que té per objectiu assolir el 25% del PIB generat per les empreses industrials. Les consignes principals són: Especialització intel·ligent territorial (regional), focalitzada i transversal.

Els principals objectius del RIS3 són:

1. Priorització (choices) entre sectors existents en un territori.
2. Reforçament dels avantatges competitius (competitive advantages)
3. Massa crítica de recursos i talent (critical mass)
4. Lideratge col·laboratiu (collaborative leadership, ppp)

Els principals impulsors de l'agenda europea es recolza en la tradició industrial del continent, l'economia verda i la qualitat de vida.

La política industrial que es planteja des de la Secretaria, en el context del RIS3, planteja:

- El disseny d'estratègies regionals construïdes sobre fortaleres existents.
- Enfocament sectorial.
- Transversalitat en la composició sectorial.
- Col·laboració pública-privada per empreses.

La visió del territori específic del Vallès s'inicia amb la ponència del Dr. Joaquím Solà, professor d'Economia Aplicada a la Universitat de Barcelona i amb gran coneixement de la comarca i del corredor de la B30.

El Professor Solà va comentar el canvis que el Vallès i el seu teixit industrial han sofert al llarg de la seva història:

- Passant de l'especialització del teixit industrial a la diversificació.
- D'un teixit empresarial principalment local a un teixit on conviuen empreses locals i multinacionals.
- On les empreses tenen mides diverses (pimes i grans empreses)

Va reivindicar:

- El canvi d'analitzar en conceptes de sectors a fer-ho per cadenes de valor (un plantejament més transversal).
- La necessitat de vincular la política industrial per una banda a la política tecnològica i d'innovació, i per una altra, a la política territorial i d'infraestructures.
- Massa crítica.
- La importància i el factor de competitivitat d'un territori agradable i d'aquí la importància de la idea de preservar àrees d'interès natural: "la indústria del futur vol bones ubicacions, comunicacions i entorns agradables".
- L'activitat industrial genera més activitat industrial, fent de motor de l'emprenedoria.

La següent veu de la Comarca va venir del sector empresarial, de la mà del **Sr. Garrofé, com a representant de CECOT**: "si bé es una bona notícia que la indústria estigui al centre del discurs i l'agenda polítiques, la mala notícia és que a tot arreu hi ha el mateix discurs".

Demana aterrar el discurs de forma molt concreta, en un full de ruta que no canviï a cada cicle polític.

Palanques internes:

1. Que el territori sigui o no competitiu per a les empreses està vinculat i cal tenir-ho clar amb el desenvolupament urbà del Vallès.
2. Els polígons i la ciutat han d'estar integrats en aquesta visió de desenvolupament urbà.
3. Cal un canvi d'escala de la planificació (Fem Vallès)
4. Canvi institucional i administratiu cap a la cooperació entre municipis.
5. Cal fer difusió de la innovació i el coneixement.
6. Organització flexible de la producció ha de tenir-se present en el territori. La logística és fonamental!
7. Simplificació administrativa, fiscalitat i entorn administratiu.

Palanques externes:

1. Vallès integrat amb totes les iniciatives existents (B-30, Fem Vallès, C-17, etc).
2. Cost energètic generador d'ineficiències.
3. Fiscalitat.
4. Polítiques laborals.
5. Llei Omnibus (simplificació).
6. Inversió des de l'administració per a la recerca d'innovació aplicada, no només bàsica.
7. Model educatiu.

La segona sessió es va centrar en els Polígons d'Activitat Econòmica, amb dues ponències des de l'experiència prolongada en les qüestions urbanístiques des del marc jurídic i la legislació.

El Dr. Baño, catedràtic de Dret Administratiu de la UCM i el Dr. Pareja, catedràtic de Dret Administratiu de la Pompeu Fabra, ambdós amb una llarga carrera d'exercici professional.

El Sr. Baño va exposar les conclusions de la seva experiència anterior en relació a temes de polígons (fa molts anys a Astúries) on van diagnosticar les següents problemàtiques:

1. Lentitud en els processos del planejament urbanístic pel desenvolupament de nous sòls.
2. Obsolescència dels polígons existents.
3. Cóm fer front a la rehabilitació? Infraestructures, localitzacions adients.
4. De quina manera està influint la legislació ambiental?

Davant d'aquestes conclusions que podrien representar la diagnosi de molts territoris industrials, es preguntava: quina resposta té la legislació? quins són els defectes del model en curs? En aquest sentit, va apuntar algunes respostes a mode de reivindicació o de temes per un debat necessari i urgent que cal encetar per revisar els instruments en aquest camp:

- Manca de visió supramunicipal i integrada del territori que encara es fa més evident quan apareixen qüestions vinculades a la legislació ambiental. La legislació ambiental (AAE) no es flexibilitzarà.
- Alguna cosa s'ha de sacrificar en l'exercici de l'urbanisme que s'ha fet fins ara. Cal suprimir la igualtat del tractament (*La igualtat de dret de propietaris* cal revisar-la).
- Cal revisar i flexibilitzar els estàndards urbanístics.

- En relació a la conservació dels polígons: cal desenvolupar fórmules acceptables (per ara les que millor funcionen són les entitats de conservació).
- La legalitat respecte de la il·legalitat: el missatge que s'envia sent permissius en situacions urbanístiques d'il·legalitat és perillós i contradictori.

El Dr. Pareja va ser molt contundent en la seva exposició: “estem davant d'una paradoxa: tenim un excés d'una oferta insuficient de sòl industrial, ja que no respon a la demanda”.

L'argumentació de la seva declaració la va basar en: l'estoc de sòl és obsolet, la regulació normativa (d'usos i paràmetres estan allunyades a la realitat de les empreses); el que va anomenar una patologia dels plans urbanístics dels anys 90 i 00, un dèficit encara per resoldre relatiu a les infraestructures i un problema de localització.

Com ja altres ponents havien comentat, va tornar a reclamar la necessitat d'una visió supramunicipal pels polígons industrials. Va proposar la diferenciació entre Dret de propietat i Implantació territorial, és a dir, l'urbanitzador NO ha de ser el propietari de sòl.

En relació a la Gestió, va quedar clar que l'ordenament jurídic actual NO dóna respostes suficients en aquesta qüestió. Les entitats de conservació funcionen raonablement bé, però acaben suposant una doble imposició: IBI + manteniment. I, per últim, el buit jurídic/normatiu que hi ha per a que les entitats de conservació superin els 5 anys d'existència (màxim permès per la llei) i esdevinguin la llavor per a una futura associació d'empresaris del polígon (amb un termini indefinit d'existència, com si es tractés d'una comunitat de veïns o de propietaris en una propietat horitzontal).

A la tercera sessió es van presentar 3 casos pràctics de col·laboració públic-privat amb resultats comprovats en el marc de la **convocatòria POLacció**.

CIMALSA va exposar la gestió a través de la figura de la “comunitat de propietaris” de 4 plataformes CIM a Catalunya: Vallès, Lleida, La Selva i el Camp. La comunitat de propietaris és l'instrument que van trobar per regular les relacions entre els diferents agents que conflueixen en un polígon: l'administració, el gestor i les empreses propietàries o instal·lades. Per CIMALSA, el model és replicable sempre que propietaris i usuaris arribin a un acord sobre les necessitats que la comunitat ha de contemplar.

La Fundació Tecnocampus va exposar l'experiència de la Plataforma Empresarial dels polígons de Mataró, sota el lema “Invest in Mataró”. Van desenvolupar un pla per a millorar els serveis, promoure els polígons i comptar amb un únic interlocutor. L'administració va instaurar una oficina única on tots els responsables públics de temàtiques vinculades als polígons donaven resposta com a finestreta única.

L'Associació d'Empresaris de Bufalvent va presentar el darrer projecte que han dut a terme des que es van constituir per resoldre qüestions de serveis bàsics, fins a l'Escola Bressol (Bressolvent). Una escola bressol de titularitat pública i pensada per donar serveis als treballadors del polígon.